

VẤN ĐỀ 5: BẤT PHƯƠNG TRÌNH MŨ

Bất phương trình mũ cơ bản:

Là bất phương trình có một trong các dạng sau: $\begin{cases} a^x > m \\ a^x \geq m \\ a^x < m \\ a^x \leq m \end{cases}$ với $0 < a \neq 1$.

Trong vấn đề này cần lưu ý:

Định lí: Cho $0 < a \neq 1$ và $b, c > 0$:

- + Khi $a > 1$ thì $\log_a b > \log_a c \Leftrightarrow b > c$.
- + Khi $0 < a < 1$ thì $\log_a b > \log_a c \Leftrightarrow b < c$.

Hệ quả: Cho $0 < a \neq 1$ và $b, c > 0$:

- + Khi $a > 1$ thì $\log_a b > 0 \Leftrightarrow b > 1$.
- + Khi $0 < a < 1$ thì $\log_a b > 0 \Leftrightarrow b < 1$.

Chú ý: Sử dụng kiến thức sau để xử lí các bài toán chứa tham số.

- $A(m) \leq f(x)$ có nghiệm trên $D \Leftrightarrow A(m) \leq \max_{x \in D} f(x)$.
- $A(m) \leq f(x)$ nghiệm đúng $\forall x \in D \Leftrightarrow A(m) \leq \min_{x \in D} f(x)$.
- $A(m) \geq f(x)$ có nghiệm trên $D \Leftrightarrow A(m) \geq \min_{x \in D} f(x)$.
- $A(m) \geq f(x)$ nghiệm đúng $\forall x \in D \Leftrightarrow A(m) \geq \max_{x \in D} f(x)$.

DANG 1: BẤT PHƯƠNG TRÌNH MŨ DẠNG CƠ BẢN

1. Phương pháp

Xét bất phương trình $a^x > m$ (*).

+ Nếu $m \leq 0$ thì tập nghiệm là $S = \mathbb{R}$ (vì $a^x > 0$ với $\forall x \in \mathbb{R}$).

+ Nếu $m > 0$ thì: (*) $\Leftrightarrow \begin{cases} x > \log_a m & \text{nếu } a > 1 \\ x < \log_a m & \text{nếu } 0 < a < 1 \end{cases}$

2. Bài tập trắc nghiệm

Câu 107. Tập nghiệm của bất phương trình $5^{|2x-2|} > 25$ là

A. $x > 2$.

B. $\begin{cases} x > 2 \\ x < 0 \end{cases}$.

C. $x < 0$.

D. $0 < x < 2$.

Câu 108. Tập nghiệm của bất phương trình $2^x + 2^{x+1} < 6$ là

A. $(-\infty; 0)$.

B. $(-\infty; 2)$.

C. $(-\infty; 3)$.

D. $(-\infty; 1)$.

Câu 109. Nghiệm của bất phương trình $5^{\log_3 \frac{2}{x+2}} < 1$ là

A. $x > -2$.

B. $x \neq 0$.

C. $x > 0$.

D. $x < 0$.

Câu 110. Nghiệm của bất phương trình $5^{x^2-7x+12} > 1$ là

A. $\begin{cases} x < 3 \\ x > 5 \end{cases}$.

B. $\begin{cases} x < 2 \\ x > 4 \end{cases}$.

C. $\begin{cases} x < 3 \\ x > 4 \end{cases}$.

D. $3 < x < 4$.

Câu 111. Bất phương trình $2^{x^2-x} \leq 4$ có nghiệm

A. $-2 \leq x \leq 1$.

B. $x \leq 1$.

C. $x \leq 2$.

D. $-1 \leq x \leq 2$.

Câu 112. Bất phương trình $2^{x-1} \cdot 3^{x+2} \geq 36$ có nghiệm

A. $x \geq \log_6 4$.

B. $x \geq \log_{\frac{3}{2}} 8$.

C. $x \geq 2$.

D. $x \geq \log_6 8$.

DANG 2: ĐƯA VỀ CÙNG CƠ SỐ

1. Phương pháp

Dùng các công thức mũ và lũy thừa đưa về dạng $a^{f(x)} > a^{g(x)}$.

TH1: Cơ số a là hằng số thỏa mãn $0 < a \neq 1$:

+ Nếu $a > 1$ thì $a^{f(x)} > a^{g(x)} \Leftrightarrow f(x) > g(x)$.

+ Nếu $0 < a < 1$ thì $a^{f(x)} > a^{g(x)} \Leftrightarrow f(x) < g(x)$.

TH2: Cơ số a có chứa ẩn: $a^{f(x)} > a^{g(x)} \Leftrightarrow (a-1)[f(x)-g(x)] > 0$.

2. Bài tập trắc nghiệm

Câu 113. Tập hợp các số x thỏa mãn $\left(\frac{2}{3}\right)^{4x} \leq \left(\frac{3}{2}\right)^{2-x}$ là

- A. $\left(-\infty; \frac{2}{5}\right]$.   B. $\left[-\frac{2}{3}; +\infty\right)$.   C. $\left[\frac{2}{5}; +\infty\right)$.   D. $\left(-\infty; \frac{2}{3}\right]$.

Câu 114. Bất phương trình $(\sqrt{2})^{x-2} > 2^{x+3}$ có tập nghiệm là

- A. $(1; +\infty)$.   B. $(-\infty; 0)$.   C. $(-\infty; -8)$.   D. $(6; +\infty)$.

Câu 115. Nếu $(\sqrt{6}-\sqrt{5})^x > \sqrt{6}+\sqrt{5}$ thì

- A. $x > -1$.   B. $x > 1$.   C. $x < -1$.   D. $x < 1$.

Câu 116. Tập nghiệm của bất phương trình $(2-\sqrt{3})^x > (2+\sqrt{3})^{x+2}$ là

- A. $(-2; +\infty)$.   B. $(-\infty; -1)$.   C. $(-1; +\infty)$.   D. $(-\infty; -2)$.

Câu 117. Số nghiệm nguyên của bất phương trình $(\sqrt{10}-3)^{\frac{3-x}{x-1}} < (\sqrt{10}+3)^{\frac{x+1}{x+3}}$ là

- A. 1.   B. 3.   C. 0.   D. 2.

Câu 118. Tập nghiệm của bất phương trình $\left(\frac{2}{5}\right)^{\sqrt{2-x}} > \left(\frac{2}{5}\right)^x$ là

- A. $(1; 2]$.   B. $(-\infty; -2) \cup (1; +\infty)$.
C. $(1; +\infty)$.   D. đáp án khác.

Câu 119. Tập nghiệm của bất phương trình $\frac{1}{2^{\sqrt{x^2-2x}}} - \frac{2^x}{2} \leq 0$ là

- A. $(-\infty; 0]$.   B. $(-\infty; 1]$.   C. $[2; +\infty)$.   D. $[0; 2]$.

Câu 120. Bất phương trình $(x+2)^{x^2+4x-8} > (x+2)^{2x}$ có tập nghiệm bằng

- A. $(-2; -1) \cup (2; +\infty)$.   B. $(-4; -1) \cup (2; +\infty)$.
C. $(-4; -1) \cup (4; +\infty)$.   D. $(-2; -1) \cup (4; +\infty)$.

DANG 3: PHƯƠNG PHÁP LÔGARIT HÓA

Câu 121. Bất phương trình $2^{x+2} + 5^{x+1} < 2^x + 5^{x+2}$ có nghiệm.

- A. $x > \log_{\frac{5}{2}}\left(\frac{20}{3}\right)$.   B. $x < \log_{\frac{2}{5}}\left(\frac{20}{3}\right)$.   **C. $x > \log_{\frac{2}{5}}\left(\frac{20}{3}\right)$.**   D. $x < \log_{\frac{5}{2}}\left(\frac{20}{3}\right)$.

Câu 122. Bất phương trình $2^{3^x} > 3^{2^x}$ có nghiệm

- A. $x < \log_{\frac{3}{2}}(\log_2 3)$.   B. $x > \log_{\frac{2}{3}}(\log_2 3)$.   C. $x < \log_{\frac{2}{3}}(\log_2 3)$.   **D. $x > \log_{\frac{3}{2}}(\log_2 3)$.**

Câu 123. Bất phương trình $2^{x^2-2x-3} \leq 3^{x^2-2x-3}$ có nghiệm

- A. $\begin{cases} x \leq -3 \\ x \geq 1 \end{cases}$.   B. $-1 \leq x \leq 3$.   C. $-3 \leq x \leq 1$.   **D. $\begin{cases} x \leq -1 \\ x \geq 3 \end{cases}$.**

Câu 124. Bất phương trình $3^{x^2-1} \geq 2^{x-1}$ có nghiệm

- A. $\log_3 2 - 1 \leq x \leq 1$.   B. $\begin{cases} x \leq 1 \\ x \geq 1 + \log_3 2 \end{cases}$.   C. $1 \leq x \leq 1 + \log_3 2$.   **D. $\begin{cases} x \leq \log_3 2 - 1 \\ x \geq 1 \end{cases}$.**

DANG 4: PHƯƠNG PHÁP ĐẶT ẨN PHỤ

Câu 125. Đặt $t = 5^x$ thì bất phương trình $5^{2x} - 3 \cdot 5^{x+2} + 32 < 0$ trở thành bất phương trình nào sau đây?

- A. $t^2 - 75t + 32 < 0$.**   B. $t^2 - 6t + 32 < 0$.   C. $t^2 - 3t + 32 < 0$.   D. $t^2 - 16t + 32 < 0$.

Câu 126. Nghiệm của bất phương trình $32 \cdot 4^x - 18 \cdot 2^x + 1 < 0$ là

- A. $1 < x < 4$.   B. $\frac{1}{16} < x < \frac{1}{2}$.   C. $2 < x < 4$.   **D. $-4 < x < -1$.**

Câu 127. Tập nghiệm của bất phương trình $3^{2x+1} - 10 \cdot 3^x + 3 \leq 0$ là

- A. $[-1; 1]$.**   B. $[-1; 0)$.   C. $(0; 1]$.   D. $(-1; 1)$.

Câu 128. Tập nghiệm của bất phương trình $32 \cdot 4^x - 18 \cdot 2^x + 1 < 0$ là tập con của tập

- A. $(-5; -2)$.   **B. $(-4; 0)$.**   C. $(1; 4)$.   D. $(-3; 1)$.

Câu 129. Bất phương trình $\left(\frac{1}{3}\right)^{\frac{2}{x}} + \left(\frac{1}{3}\right)^{\frac{1}{x}} - 12 > 0$ có tập nghiệm là

- A. $(0; +\infty)$.   B. $(-\infty; -1)$.   **C. $(-1; 0)$.**   D. $\mathbb{R} \setminus \{0\}$.

Câu 130. Bất phương trình $(2 + \sqrt{3})^x + (2 - \sqrt{3})^x \leq 14$ có nghiệm

- A. $-1 \leq x \leq 1$.   **B. $-2 \leq x \leq 2$.**   C. $\begin{cases} x \leq -1 \\ x \geq 1 \end{cases}$.   D. $\begin{cases} x \leq -2 \\ x \geq 2 \end{cases}$.

Câu 131. Bất phương trình $4^{x+\sqrt{x-1}} - 5 \cdot 2^{x+\sqrt{x-1}+1} + 16 \geq 0$ có nghiệm

- A. $\begin{cases} x = 1 \\ 2 \leq x \leq 3 \end{cases}$ B. $\begin{cases} x = 1 \\ x \geq 2 \end{cases}$ C. $1 \leq x \leq 2$.   D. $\begin{cases} x = 1 \\ x = 2 \end{cases}$.

Câu 132. Bất phương trình $64 \cdot 9^x - 84 \cdot 12^x + 27 \cdot 16^x < 0$ có nghiệm là

- A. $\frac{9}{16} < x < \frac{3}{4}$.   B. $1 < x < 2$.   C. $\begin{cases} x < 1 \\ x > 2 \end{cases}$.   D. vô nghiệm.

Câu 133. Bất phương trình $5 \cdot 4^x + 2 \cdot 25^x - 7 \cdot 10^x \leq 0$ có nghiệm là

- A. $0 \leq x \leq 1$.   B. $1 \leq x \leq 2$.   C. $-2 \leq x \leq -1$.   D. $-1 \leq x \leq 0$.

Câu 134. Bất phương trình $3^{2x+1} - (m+3)3^x - 2(m+3) < 0$ có nghiệm khi

- A. $m = -3$.   B. $m < -3$.   C. $m > 0$.   D. $m > -3$.

Câu 135. Bất phương trình $4^x - (m+2)2^{x+1} + m^2 + 2m + 2 > 0$ có tập nghiệm là $\mathbb{R}$ khi

- A. $m > 1$.   B. $m > -2$.   C. $m < 2$.   D. $m < -1$.

Câu 136. Số giá trị nguyên âm của m để $m \cdot 9^x - (2m+1)6^x + m \cdot 4^x \geq 0$ với $\forall x \in [0; 1]$ là

- A. 6.   B. 4.   C. 5.   D. 3.

Câu 137. Bất phương trình $(2^{2x+1} - 9 \cdot 2^x + 4) \cdot \sqrt{x^2 + 2x - 3} \geq 0$ có nghiệm

- A. $\begin{cases} x \leq -2 \\ x \geq 3 \end{cases}$ B. $\begin{cases} x \leq -2 \\ x = 1 \\ x \geq 3 \end{cases}$ C. $\begin{cases} x \leq -3 \\ x = 1 \\ x \geq 2 \end{cases}$ D. $\begin{cases} x \leq -3 \\ x \geq 2 \end{cases}$.

Câu 138. Bất phương trình $\frac{4^x - 3 \cdot 2^{x+1} + 8}{2^{x+1} - 1} \geq 0$ có nghiệm

- A. $\begin{cases} -1 \leq x \leq 1 \\ x \geq 2 \end{cases}$ B. $\begin{cases} -1 < x \leq 1 \\ x \geq 2 \end{cases}$ C. $\begin{cases} \frac{1}{2} < x \leq 1 \\ x \geq 4 \end{cases}$ D. $\begin{cases} x < -1 \\ 1 \leq x \leq 2 \end{cases}$.

Câu 139. Bất phương trình $\frac{2 \cdot 9^x + 4 \cdot 6^x - 4^x}{3^{x+2} - 2^{x+2}} < 2^x$ có nghiệm

- A. $\begin{cases} x < -2 \\ 0 < x < 1 \end{cases}$ B. $\begin{cases} -2 < x < 0 \\ x > 1 \end{cases}$ C. $\begin{cases} x < 0 \\ 1 < x < 2 \end{cases}$ D. $\begin{cases} -1 < x < 0 \\ x > 2 \end{cases}$.

Câu 140. Bất phương trình $(2^x + 1)^2 > (\sqrt{2^x + 2} - 1)^2 \cdot (2^{x+1} + 5)$ có nghiệm

- A. $x > 2$.   B. $x < 1$.   C. $x < 2$.   D. $x > 1$.

Câu 141. Bất phương trình $\sqrt{3^x + 1} + \sqrt{3^x - 2} \geq 3$ có nghiệm

- A. $\log_3 2 \leq x \leq 3$.   B. $x \geq 1$.   C. $\log_3 2 \leq x \leq 1$.   D. $x \geq 3$.

Câu 142. Với điều kiện nào của tham số m thì bất phương trình $\sqrt{3^x+3} + \sqrt{5-3^x} \leq m$ nghiệm đúng $\forall x \in \mathbb{R}$?

- A. $m \leq 2\sqrt{2}$.   B. $m \geq 2\sqrt{2}$.   **D. $m \geq 4$.**   D. $m \leq 4$.

Câu 143. Với điều kiện nào của tham số m thì bất phương trình $\sqrt{2^x+7} + \sqrt{2^x-2} \leq m$ có nghiệm?

- A. $0 \leq m \leq 3$.   B. $3 \leq m \leq 5$.   D. $m \leq 3$.   **D. $m \geq 3$.**

DẠNG 5: SỬ DỤNG TÍNH ĐƠN ĐIỆU CỦA HÀM SỐ

1. Phương pháp

- + Nếu $f(x)$ đồng biến trên D và $\forall u, v \in D$ thì $f(u) > f(v) \Leftrightarrow u > v$.
- + Nếu $f(x)$ nghịch biến trên D và $\forall u, v \in D$ thì $f(u) > f(v) \Leftrightarrow u < v$.

2. Bài tập trắc nghiệm

Câu 144. Tập nghiệm của bất phương trình $2^x > 3-x$ là

- A. $(-\infty; 3)$.   **B. $(1; +\infty)$.**   C. $(-\infty; 1)$.   D. $[1; +\infty)$.

Câu 145. Bất phương trình $5^x + 3^x > 8^x$ có nghiệm

- A. $x < 1$.**   B. $x > 2$.   C. $x < 2$.   D. $x > 1$.

Câu 146. Bất phương trình $6^x + 4 < 2^{x+1} + 2.3^x$ có nghiệm

- A. $\log_2 3 < x < 1$.   B. $1 < x < \log_2 3$.   **C. $\log_3 2 < x < 1$.**   D. $1 < x < \log_3 2$.

Câu 147. Nghiệm của bất phương trình $2.2^x + 3.3^x - 6^x + 1 > 0$ là

- A. $x < 3$.   B. $x \geq 2$.   C. $x \in \mathbb{R}$.   **D. $x < 2$.**

Câu 148. Tập nghiệm của bất phương trình $4.3^x - 9.2^x < 5.6^{\frac{x}{2}}$ là

- A. $(-\infty; 4)$.**   B. $(4; +\infty)$.   C. $(-\infty; 5)$.   D. $(5; +\infty)$.

Câu 149. Nghiệm của bất phương trình $\frac{3^{2-x} + 3 - 2x}{4^x - 2} \geq 0$ là

- A. $x \leq 0$.   B. $0 \leq x \leq \frac{1}{2}$.   C. $x \geq 2$.   **D. $\frac{1}{2} < x \leq 2$.**

Câu 150. Bất phương trình $\frac{3^x + x - 4}{x^2 - x - 6} > 0$ có nghiệm

- A. $\begin{cases} -3 < x < 1 \\ x > 2 \end{cases}$.   B. $\begin{cases} x < -3 \\ 1 < x < 2 \end{cases}$.   C. $\begin{cases} x < -2 \\ 1 < x < 3 \end{cases}$.   **D. $\begin{cases} -2 < x < 1 \\ x > 3 \end{cases}$.**